

## **Natuurwaarden op de Doesburger Eng** **Wim Wiersinga WING Process consultancy**

### **Water en hydrologie**

Basis voor de hydrologie zijn de hoogteverschillen en verschillen in grondsoort in de regio: de hoger gelegen Veluwe bestaande uit grof zand tot zwak lemige zandgronden en de lager gelegen Gelderse vallei.

Inzijing op de Veluwe; kwel in de Gelderse Vallei. Nu aan de westzijde vd Lunterse eg is de kwel; in de nieuwe wijk Kernhem en vlek C.

Eng met name inzijing; watervasthoudend vermogen door teeltdek.

Er was vroeger water op de eng; o.a. de kolk bij de molen; ook verhalen van mensen die er wonen over natte kelders bevestigen dit beeld.

Het droger worden kent meerdere oorzaken: bebossing van de Veluwe, ontwatering/afwatering en waterwinning aan de oostzijde in het Edese bos.

### **Bodem**

De basis van de bodemsoort zijn uitgestrekte pakketten van fijn zand; in een ver verleden door ijs, wind en water afgezet. Op de Veluwe zijn deze zanden hier en daar van groffer materiaal maar op de plaatsen van de stuifzanden juist van fijner materiaal. Het zand op de Veluwe is leemarm tot zwaklemig. In de Gelderse Vallei is het zand door de inwerking van water en afzetting van slib sterk lemig; ht patroon wat zichtbaar is in de afwisseling van lemig en leemarm zand in de Vallei duidt op de afzetting door afstromend water.

Op de basis van leemarm fijn zand zijn de engen ontstaan door eeuwen achtereen het opbrengen van organisch materiaal; de akkers zijn hierdoor opgehoogd en zijn de zogenaamde enkeerdgronden gevormd: een dek van organisch materiaal bovenop zand.

### **Milieu**

Een enkele plek is verdacht vanwege bodemverontreiniging.

Geluidoverlast door de spoorlijn (4/uur een trein), de industrie (Coberco en trafostation) aan begin en de A30 en Lunterse weg.

Ammoniakbelasting.

In korstmossen zie je indicaties van .. (kaarten provincie).

### **Karakteristiek van het landschap**

De eng is de overgang van de Veluwe naar de Gelderse vallei. De hogere zandgronden zijn droog met bos en heide. Van oorsprong tot voor 1870 was de Veluwe kaal en is pas na die tijd bebost; er ligt in het huidig jonge bos een (gedegenereerde) kern van een oud (oer)bos. De Vallei ligt lager, is 'nat' en daar komen graslanden en sloten voor. Door de rijke grond én de afwisseling van bebouwing, cultuurgrond en beplanting biedt de eng veel mogelijkheden aan planten en dieren! De akkerranden zijn niet zo fleurig maar kunnen dat wel worden.

De houtwallen in het gebied hebben een belangrijke ecologische betekenis als broed- en groeiplaat en verbindingswegen. In de houtwallen komen kleine zoogdieren en huizen insecten. Deze dieren kunnen helpen met het bestrijden van plagen op de akker. De houtwallen zijn de 'wegen' voor marter, das, ree en vlermuizen van bos naar eng en terug.

### **Planten**

Op de akkers en in de bermen planten van voedselarme en kalkarme zangrond als duizendblad, akerviooltje, driekleurig viooltje.

In het zuidelijk deel ('vlek D') heeft de gemeente Ede eind jaren '90 op de percelen in eigendom maar verpacht) akkerranden laten inzaaien met een bloemenmengsel. Ook hebben grondeigenaren op basis van het beleid van de gemeente vergoeding kunnen krijgen voor dergelijk akkerranden beheer: de graanrand van minimaal 3 meter minder met graan inplanten maar inzaaien met eenjarige akkerkruiden en net bemesten, geen onkruiden en insecten bestrijden.

(akkerkruiden: bolderik, echte korenbloem, echte kamille, gele ganzenbloem, klein streepzaad, reukloze kamille, middelste vergeet mij nietje, ruige klapproos, kleine klapproos, gewone klapproos, blauwe lupine, grot ereprijs, sint janskruid, rolklaver, margriet, knoopkruid, vlasbekje, biggekruid en grasklokje).

Houtwallen: gelderse roos, veelbloemige salomonszegel, ijle zegge, dalkruid, eikvaren, hengel, havikskruid, stekelvarens, bitterzoet, rankende helmbloem. Zomereik, lijsterbes, els, vogelkers, meidoorn, kamperfoelie, adelaarsvaren, ...??

### **Vogels**

Roofvogels als buizerd en sperwer (havik?, bosuil?) die broeden in de bossen van de Veluwe gebruiken de eng om te eten.

Boerderijen en hun bijgebouwen zijn een geschikte plek voor kerkuilen of zwaluwen (en andere dieren).

Bepanting in de omgeving zoals knotbomen of fruitbomen zijn ideaal voor een steenuil. Deze uilen worden geholpen wanneer voor hen nestkasten worden geplaatst en bomen goed worden beheerd.

In de houtwallen broeden diverse soorten zangvogeltjes zoals bijv. geelgorzen (een zaadeter die bijv. graag op de akkers zijn kostje haalt). (zanglijster, grote lijster, spotvogel, tuinfluiter, zwartkop, vink, ransuil, boomkruiper, grauwe vliegenvanger??). Op de graslanden en akkers broeden graspiepers, gele kwikstaart en mogelijk de veldleeuwerik? Kolonie roeken in Lunteren die op de eng hun (dierlijk) voedsel halen.

### **Zoogdieren**

Grote zoogdieren zoals das en boommarter (bunzing en wezel?) hebben hun leefgebied in het (Edese) bos. De das woont in burchten; de boommarter in boomholten.

De akkers en graslanden zijn het voedselgebied voor dassen. Dassen eten 't liefst regenwormen op de eng. Er zijn regelmatig verkeersslachtoffers langs de Lunterse weg gevonden.

Boommarters .....

Vos komt voor in het Edese bos, op het landgoed en in de houtwallen.

Ook reeën grazen graag op de eng.

De Doesburger molen is én een karakteristiek gebouw én in de molen huist een kolonie van de grootoorvleermuis (c xxx ex.). Deze vleermuis gebruikt de bomenrijen om eten te zoeken en vliegt daar langs om in het Edese Bos te komen: hun favoriete eetplek.

Verder gehoord gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Op Landgoed Kernhem zitten 7 soorten vleermuizen waaronder de watervleermuis ruige dwergvleermuis.

, konijn, haas ...vos, wezels en hermelijnen

Geen edelhert en wilde zwijnen meer aan de westzijde van de N ....

### **Reptielen en amfibieën**

De spoorlijn die van zuid naar noord door het gebied loopt geeft overlast door geluid en is misschien een obstakel voor dassen (die zijn dar dood gereden) maar onderdoorgangen kunnen voorkomen.

De spoorlijn is ook het leefgebied van zandhagedissen.

Bruine kikker en gewone padden in de houtwallen.

### **Vlinders en overige insekten**

Rode bosmier heeft nesten in de bosrand  
Sprinkhanen langs de spoorlijn  
Er komen typische bossoorten loopkevers voor in de  
houtwallen.  
Vlinders: 22 soorten veelal algemene soorten maar ook  
bijzondere soorten langs het talud van de spoorlijn

### **Literatuur**

C.F. van de Bund (1998): Inventarisatie van flora en  
fauna van de Doesburgerbuurt in 1996. KNNV  
afdeling Wageningen e.o.

D. de Boer (2003): Natuurwaarden van het landgoed  
Kernhem (Ede), Ecologisch adviesbureau STL,  
Nijmegen.

W.F. Alleijn, R. Huijsman, G. Visscher en H.J.W.  
Wijsman (2005): Boommarters in de Gelderse Vallei  
2000 – 2004; verspreiding, aantallen en toekomst.  
Rapport van de Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

H. Huitema en B. Verboom (1999) Vleermuizen  
landgoed Kernhem in 1999; aanzet voor  
monitoringonderzoek. Stichting Vleermuisbureau,  
Geleen.

H. Hartvelt (2003): Rapport van het onderzoek naar  
Grootoorvleermuizen rondom de Doesburgermolen te  
Ede. Hans Hartvelt Ecologisch advies, Bennekom.

### **Data**

Er is maar een beperkt inzicht in de natuurwaarden  
van de Doesburger Eng; de uitgevoerde inventarisaties  
richten zich op het Edese Bos, Landgoed Kernhem en  
de omgeving ten westen van de Lunterse weg rond  
de Doesburgerdijk. De gegevens die er zijn zijn  
afkomstig van:

- Rapportage Natuurloket
- Wintertellingen vogels van Gert Sleenwenhoek
- Broedvogelinventarisatie Edese Bos
- Vegetatieopnamen provincie Gelderland
- [www.gelderland.nl](http://www.gelderland.nl)
- [www.bodemdata.nl](http://www.bodemdata.nl)

Wim Wiersinga  
3 februari 2006